

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في إسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

סקירת פעילות משטרת מחוז ירושלים בשנה החולפת:
אלימות, חוסר אמון והחרפה ביחס המשטרה לאוכלוסיה הפלסטינית בירושלים

יום ירושלים, יוני 2011

פרויקט ירושלים המזרחית

עו"ד נסרין עליאן, רונית סלע, פיירוז שרקאוי, עו"ד קרן צפריר, ניצן אילני, מחמוד קראעין

מבוא

בשנתיים האחרונות אנו עדים להידרדרות משמעותית והתרופפות מסוכנת של הביטחון האישי של התושבים הפלסטינים בירושלים המזרחית. מסמך זה, שמפרסמת האגודה לזכויות האזרח לקראת יום ירושלים 2011, מציג את התנהלות החמורה של המשטרה בירושלים המזרחית ואת הפגיעה באוכלוסייה הפלסטינית בעיר, ומציב דרישה לשינוי מהותי בכל הנוגע להתנהלות משטרת ירושלים. ביום זה שבו מתרכז השיח הציבורי הישראלי סביב "איחוד העיר", קרי כיבוש חלקה המזרחי של העיר וסיפוחו כחלק בלתי נפרד מבירתה של ישראל, נוח להתעלם מההפרדה, הניתוק והאפליה המתקיימים כיום בין אוכלוסיות שונות. האירועים הרבים המתקיימים למען ציון יום זה, בחלקם בלב שכונות מגוריה של האוכלוסייה הפלסטינית, הינם מנוכרים לאוכלוסייה זו המהווה שלישי מתושבי העיר.

הצטברות התלונות והעדויות על החרפה בפגיעה בזכויות יסוד בסיסיות של תושבי ירושלים המזרחית מצד הרשויות ובהן המשטרה, עיריית ירושלים, משרד הפנים וגופים נוספים, הביאו את האגודה לזכויות האזרח לכתובת הדו"ח "מרחב לא מוגן" בחודש ספטמבר 2010, שהתמקד בכשל הרשויות בהגנה על זכויות אדם באזורי ההתנחלויות בירושלים המזרחית.¹ בחודש אפריל סיים ניצב אהרון פרנקו את תפקידו כמפקד מחוז משטרת ירושלים, ובמקומו מונה ניצב ניסו שחם. **מסמך זה נכתב על רקע חילופי מפקדים במשטרת מחוז ירושלים, במטרה להאיר את הזרקור על מספר נושאים הקשורים להתנהלות המשטרה מול האוכלוסייה הפלסטינית בירושלים, להצביע על הצורך בשינוי המדיניות ונהלי עבודת המשטרה, ולהביא סוף להפרות זכויות אדם בסיסיות בירושלים המזרחית.**

הנתק בין המשטרה לתושבים

כל מי שמכיר את הלך הרוח של האוכלוסייה הפלסטינית בירושלים המזרחית, לא יכול להתעלם מחוסר האמון הבולט שמביעים התושבים כלפי מערכת אכיפת החוק הישראלית. התושבים הפלסטינים אינם תופסים את משטרת מחוז ירושלים כגוף שבא להגן עליהם ולשרת אותם: בעיניהם המשטרה היא גוף עוין, מנוכר, בעל כוח המופעל בדרך כלל נגדם, המתעלם מצרכיהם וביטחונם, והמעדיף את האינטרס של האוכלוסייה היהודית בעיר. תפיסה זו נבנתה אצל התושבים לאור ניסיון העבר, ובכך טמון המכשול הגדול לקיום מערכת אכיפת החוק באזורים אלו.

דוגמא מהעת האחרונה לחוסר אמון ושיתוף פעולה עם המשטרה היא מותו מאש חיה של הנער מילאד עיאש בסילוואן ביום 14.5.2011. לדברי עדי ראייה שצוטטו בתקשורת, מקור הירי היה בית יהונתן, ואילו מהמשטרה נמסר כי כוחותיה לא ירו נשק חי בעת האירוע. למודה מניסיון העבר, חששה המשפחה כי אם תמסור את גופת בנה לנתיחה תחזיק המשטרה את הגופה ותתנה את העברתה לקבורה בתנאים מגבילים כגון מספר משתתפים מצומצם ושעת קבורה מאוחרת בלילה. כך למשל התנהלה המשטרה מול משפחתו של הצעיר חוסאם רווידי שנדקר למוות ביום 9.2.2011 על ידי צעיר יהודי בכיכר החתולות בעיר. החלטת משפחת עיאש לא למסור את גופת בנה ולא לשתף פעולה עם המשטרה ממחישה את הנתק וחוסר האמון השוררים בין המשטרה והתושבים.

נוכח ניסיון העבר, פניית התושבים הפלסטינים למשטרת ירושלים בבקשה לקבל את עזרתה בהגנה עליהם איננה דבר שבשגרה, והיא נעשית במקרים חריגים בלבד. גם במקרים של תקיפות קשות מעדיפים התושבים שלא להגיע לתחנות המשטרה ולא להגיש תלונה, זאת מחשש לניסיון לדלות מהם מידע על אנשים ואירועים אחרים ובעיקר בשל חוסר אמונם שיזכו לטיפול אפקטיבי מצד המשטרה.

מי שאינם מקבלים טיפול כלל הם תושבי השכונות הירושלמיות שמעבר לגדר ההפרדה, ובהם כפר עקב וראס ח'מיס ושכונות השלום. אף שכונות אלו מצויות בתוך השטח המוניציפאלי של ירושלים ומרבית תושביהן מחזיקים בתעודות זהות כחולות, הן הפכו לשטח הפקר ללא דין וללא דין, ותושביהן מלינים על היעדרותה המוחלטת של המשטרה ועל חוסר טיפולה. התוצאה היא פגיעה חמורה בביטחונם של התושבים הפלסטינים, הפיכתם לקורבנות זמינים לאלימות ולהתנכלויות, והגברת תחושת התסכול והמרירות כנגד המשטרה. בפגישת התושבים והאגודה לזכויות האזרח עם מפקד המחוז היוצא אהרון פרנקו בחודש מרץ האחרון, ביקשו התושבים מפורשות מהמשטרה שתמלא את תפקידה ושלא תפקיר את ביטחונם, ותשליט סדר במיוחד בכל הקשור לסמים, עבריינות רכוש ובטיחות.

התנהלות המשטרה בהפרות הסדר

כוחו של שלטון החוק אינו רק בניהול שגרת החיים של החברה האזרחית, אלא גם בעמידתו איתן בשמירה על האנשים וזכויותיהם בעתות משבר. אמנם, ברי לכל כי תפקידה של המשטרה לשמור על הסדר ולפזר אירועים המאיימים על שלום הציבור. ואולם, בעת מילוי תפקידה החשוב, שומה על המשטרה להקפיד על דרכי התנהלות חוקיות, תקינות וראויות, ובעיקר - על שימוש מושכל ומחושב בכוח העומד לרשותה.

שימוש מופרז באמצעים לפיזור הפגנות והפרות סדר בלב שכונות מגורים צפופות הפך לדבר שבשגרה בעת האחרונה. בסוכות האחרון נפטר הפעוט מוחמד אבו סארה בעיסאווייה לאחר שככל הנראה שאף גז מדמיע שפוזר בכמויות גדולות וחדר לבית המשפחה. השלכת רימוני גז מדמיע בלב השכונות מובילה גם לעתים להצתת בתים ורכוש. כך, בימים 14 ו-15 במאי, במהלך אירועי ציון יום הנכבה, הציתו רימוני גז מדמיע שני בתים בסילוואן וככל הנראה הובילו גם להצתת בית אחד בעיסאווייה. באותם אירועים התלוננו תושבים על ירי כדורי גומי מטווח קצר בניגוד להוראות הפתיחה באש, שתוצאתם הייתה מספר פציעות בגוף. האגודה לזכויות האזרח בישראל פנתה למפקד מחוז ירושלים בבקשה לבדוק האם השימוש שנעשה באמצעים לפיזור הפגנות הינו מידתי, סביר ובהתאם לנהלים.²

כמו כן, בשבועות לאחר התרחשותם של אירועי הפרות סדר בשכונות ירושלים המזרחית, נוהגת המשטרה להציב מחסומים בכניסות לשכונות ולנהל מבצעי אכיפה רחבי היקף, אשר ברובם אינם קשורים באכיפת העבירות שבוצעו. המבצעים, הנמשכים מספר ימים רצופים בכל שכונה, כוללים אכיפת דו"חות תנועה, בדיקות רכבים, קנסות בוחני רכב ועוד.³ תפקידה של המשטרה הוא לוודא כי החוק מיושם, ולצורך כך יש לה הסמכות להפעיל מבצעי אכיפה, אלא שלדידם של התושבים, מהתזמון של מבצעי האכיפה הללו, מהאופן המשפיל ומהיחס הגס שבו מתייחסים אליהם השוטרים, עולה תחושה של רדיפה וענישה קולקטיבית של כלל תושבי השכונה, גם של אלו שכלל לא היו מעורבים בהפרות הסדר.

בנוסף, במהלך השנה האחרונה אנו עדים לתופעה אשר הופכת לנפוצה יותר ויותר, של כיסוי הפנים על ידי שוטרים במהלך פעילות משטרתית שגרתית, וזאת בניגוד גמור לחובתם של שוטרים לענוד תגי זיהוי. כך, למשל, השתתפו שוטרים רעולי פנים בפיזור הפגנה שנערכה ביום 4.3.2011 בשכונת שיחי ג'ראח בירושלים.⁴ בתיעוד מצולם של האירוע נראים שוטרים מתפרצים בברוטאליות אל בין שורות המפגינים, ומגלגלים על ראשם כובעי גרב על מנת להסוות את פניהם. מייד לאחר שהסוו את פניהם החלו השוטרים לתקוף את המפגינים באלימות חסרת הבחנה. האירוע בשיחי ג'ראח מצטרף לפעולות משטרתיות שגרתיות אחרות שנערכו בשכונות ירושלים המזרחית, בהן נטלו חלק שוטרים רעולי פנים. מבין אלה ניתן למנות את חלוקתם של צווי פינוי, כניסה לבתים ועליה לגנות בסילוואן באוקטובר 2010,⁵ מעצר קטינים בירושלים המזרחית,⁶ והאירועים של החודש האחרון בסילוואן. למרבית הצער, עתות משבר מלוות בריבוי מקרים של אלימות שוטרים כלפי האוכלוסייה הפלסטינית בירושלים. כך היה בתקופת המלחמה בעזה, וכך קורה בשכונות שבהן מתרחשים אירועי הפרות סדר באופן תדיר. באגודה לזכויות האזרח הצטברו מקרים המעידים על אלימות שהפעילו שוטרים בניגוד לדין. אולם גם כאשר הוגשו תלונות על כך למח"ש, רק במקרים בודדים הוגשו כתבי אישום נגד שוטרים אלימים או מושחתים, ואילו ברוב המקרים התיקים נסגרו. לאורך שלוש השנים האחרונות ידוע לאגודה על שני מקרים בלבד שבהם המליצה מח"ש על הגשת כתבי אישום נגד שוטרים אלימים, מה שמחזק את חוסר האמון של התושבים ביחס לאפקטיביות המערכת, ועוצר בעדם מהגשת תלונות במח"ש.

אכיפה חלקית ובררנית

אחת התלונות המרכזיות של התושבים הפלסטינים בירושלים, היא כי המשטרה אוכפת את החוק באופן סלקטיבי ואיננה מקיימת דין אחד ליהודים ולערבים, על אף חובתה לנהוג כך. האגודה לזכויות האזרח גבתה עדויות מהן עולה כי המשטרה התעלמה מתלונות שהגישו תושבים פלסטינים על פגיעה ברכושם, גופם וביטחונם. לעומת זאת, כאשר יהודי מגיש תלונה נגד פלסטיני, המשטרה מיטיבה לעיתים קרובות למצות את הדין ולמלא את תפקידה על הצד הטוב ביותר בחקירה ובאיסוף הראיות עד למעצרו של הפלסטיני. התנהלות זו בולטת במיוחד בסילוואן, שיחי ג'ראח ושכונות נוספות בהן מתגוררים מתנחלים יהודים בלב אוכלוסייה פלסטינית. התושבים מדווחים, כי במקרים בהם הם מגיעים להגיש תלונה נגד המתנחלים ומאבטחיהם נדחה הטיפול בתלונותיהם בתואנות שונות, בעיקר בתחנות המשטרה האחראיות על הטיפול באוכלוסייה המתגוררת בירושלים המזרחית. בהמשך, לא רק שתלונותיהם אינן נבדקות, אלא שהיוצרות מתהפכים, והפלסטינים הופכים בעצמם לחשודים בתלונות-נגד המוגשות על ידי אותם אנשים המופיעים בתלונותיהם כחשודים, ונחקרים תחת אזהרה.⁷

דוגמא נוספת לאכיפה סלקטיבית בין יהודים לפלסטינים בירושלים, הינה בחסימות הדרכים הרבות עימן צריכים התושבים הפלסטינים להתמודד באופן תדיר בחגי ישראל או כאשר מתקיים אחד מן האירועים הרבים בעיר. ברבים ממועדים אלו, מפעילה המשטרה מדיניות של חסימת מתחמים ציבוריים ורחובות שלמים בפני התושבים הפלסטינים, אך מאפשרת מעבר לציבור היהודי.

מבחינת התושבים, מדובר לא רק בפגיעה קשה בכבודם ובתחושות תסכול ומרמור לנוכח העובדה שהמשטרה מאפשרת את המעבר לציבור אחד אך מונעת אותו מציבור אחר, אלא גם בפגיעה חמורה בחופש התנועה בשכונות, שממילא סובלות מדרכים עקלקלות וצרות - חסימות אלו יוצרות עומסי תנועה משמעותיים, מעכבות את התושבים הפלסטינים, ומאלצות אותם להגיע ליעדם בדרכים חלופיות, ארוכות ומסורבלות, אשר עד מהרה נהיות עמוסות. כך לדוגמא, בכל ראש חודש מתקיים טקס של "סיבוב שערים" אשר מלווה בתפילות סביב שערי הר הבית/אלחרם א-שריף. על מנת לאפשר לסיור זה להתקיים ולאור אירועי האלימות הרבים שנלוו אליו בעבר מצד היהודים שמשתתפים בו כלפי האוכלוסייה הפלסטינית המקומית, המשטרה סוגרת את כל החנויות והבסטות ברחוב אלואד ברובע המוסלמי, וגישתם של פלסטינים לעיר העתיקה נחסמת כמעט באופן מוחלט. כך למשל, מעדויות התושבים עולה, כי בזמן שהמשטרה מנעה את כניסתם של מתפללים מוסלמים שביקשו להגיע לאלחרם א-שריף לתפילת הערב בראש חודש אדר, התאפשר מעברם של היהודים ללא כל הפרעה.

המחסום בכניסה לרחוב וואדי חילוה בסילוואן מהווה דוגמא לאכיפה הסלקטיבית שאיתה צריכים התושבים הפלסטינים להתמודד במהלך כל ימות השנה. בכניסה לרחוב מוצב מזה כשנה מחסום קבע לצורכי עבודות תשתית ברחוב, אשר מונע כניסת רכבים לכיוון דרום. אלא שמחסום זה מוסר בפניהם של מבקרי אתר התיירות "עיר דוד", המתנחלים שמתגוררים בסילוואן ואורחיהם, בזמן שהתושבים הפלסטינים נאלצים לנסוע בדרכים חלופיות.

מעצרי ילדים בניגוד לחוק

במספר שכונות בירושלים המזרחית מתקיימים בשנה וחצי האחרונות אירועי הפרות סדר באופן תדיר, אשר חלק ניכר מהמשתתפים בהם הם קטינים. בעקבות אירועים אלה, חלה עליה חדה במספר מעצרי הילדים בירושלים המזרחית. **לפי נתוני משטרת ירושלים, במהלך שנת 2010 נחקרו כ-1200 ילדים בחשד לזריקת אבנים, נעצרו 759 ילדים על רקע עבירות לאומניות, וב-226 מקרים הוגשו כתבי אישום ובוצע מעצר עד תום ההליכים.**⁸ הפער הגדול בין מספר הילדים שנחקרו ונעצרו לבין מספר כתבי האישום שהוגשו, מחזק את תחושתם של התושבים הפלסטינים כי מרבית המעצרים והחקירות של הילדים נועדו להטיל מורא על הקטינים, לאסוף מהם מידע ולגרום להם בדרך זו שלא לשוב ולבצע את המעשים אשר בביצועם הם נחשדים. ואולם, יש להדגיש כי השימוש במעצרים ובחקירות ככלי הרתעתי-חינוכי עומד בניגוד לתכליתם המקורית.

לאור מורכבות החיים בירושלים המזרחית, ולאור הרגישות הנדרשת בטיפול בילדים, חייבת המשטרה לגלות משנה זהירות ולהקפיד לנהוג בהתאם לדין. עיכוב או מעצר של קטין לצורך הבאתו לחקירה הינו צעד קיצוני המלווה בפגיעה חמורה בחירותו של הקטין, מחזק את תיוגו כעבריון ועלול לגרום לו לנזקים נפשיים.⁹ למרות זאת, הפכו העיכוב והמעצר לאמצעים השגרתיים לטיפול בקטינים מירושלים המזרחית החשודים ביידוי אבנים, חרף הדרכים החלופיות שמאפשר החוק להשגת מטרות המעצר באמצעות הזמנה לחקירה במועד מאוחר יותר או באמצעות חקירת הקטינים במקום הימצאם.

במקביל לנייר זה מפרסמת האגודה לזכויות האזרח מסמך מפורט על הפרות חוק הנוער על ידי המשטרה בטיפול בקטינים בירושלים המזרחית,¹⁰ ועל האופן בו היא מרוקנת את

החוק מתוכנו בשימושה התדיר בחריגים הקבועים בחוק. במסמך נפרסת תמונה קשה של אופן ביצוע מעצרי הילדים בניגוד לחוק: ילדים שלא מלאו להם 12 שנים עוכבו ונלקחו לחקירות אף שהם מתחת לגיל האחריות הפלילית; קטינים הוצאו ממיטותיהם באישון לילה; נעצרו ונאזקו ברחוב לעיני כל; נחקרו ברכבי המשטרה בדרכם לתחנות המשטרה; שוטרים שהשתמשו בחקירתם באלימות ובאימים; קטינים שנחקרו ללא ליווי הוריהם; הורים שהגיעו ללוות את ילדיהם ונאלצו להמתין שעות רבות בכניסה לתחנה; והורים שגורשו מחדרי החקירות לאחר שהלינו על אופי ודרכי החקירה של ילדיהם. יצוין, כי מעצרי הילדים ממשיכים כל העת, כולל בעת כתיבת שורות אלו. בתקופה שבין חודש ינואר ועד סוף חודש מרץ 2011, נעצרו ונחקרו בסילוואן בלבד כ-65 ילדים.¹¹

הרחקה ואיום על פעילים

משנת 2009 ועד היום הורחקו על ידי רשויות החוק כ-122 תושבים מגבולות העיר העתיקה ומהר הבית/אלחרם א-שריף, ומשכונות נוספות בירושלים המזרחית, כך עולה ממחקר שנערך על ידי מרכז אלקודס לזכויות חברתיות וכלכליות.¹² בין המורחקים גם תלמידי בית ספר, סטודנטים, אנשי דת, פעילים חברתיים ופעילי זכויות אדם. במסגרת החוק הפלילי אפשר להרחיק אדם מאזור גיאוגרפי או לעצור אותו באם נאספו נגדו ראיות המחשידות אותו כמי שייתכן ועבר עבירה. עם סיום החקירה מחליטה המדינה אם להגיש כתב אישום ולאפשר לנאשם להתגונן מפני ההאשמות נגדו בבית המשפט, או לסגור את התיק ולהסיר את המגבלות. אלא שהדפוס שעולה מהרחקתם של תושבי ירושלים המזרחית מראה כי מדובר באמצעי להפעלת לחץ ולאיומים, אשר חורג מההתנהלות הנורמטיבית על פי החוק הפלילי.

תופעה חדשה וחריגה נוספת היא ההחלטה להרחיק תושב מירושלים באמצעות צו של אלוף פיקוד העורף מתוקף תקנות ההגנה (שעת חירום) 1945. דפוס זה נהוג מזה שנים בגדה המערבית ובעזה, וכיום נראה כי הוא מוחל גם על תושבי ישראל. על פי התקנות, לכוחות הביטחון ניתנת האפשרות להגביל את תנועתו של אדם לאורך זמן, על סמך חומר חסוי ומבלי שניתנת לו הזדמנות הוגנת להתמודד עם הטענות נגדו. הצווים אף אינם תלויים בקיומו של חשד מבוסס למעורבות בפלילים, ויכולים להתבסס על הערכות בלבד, הנוגעות לחשש מפעילות עתידית של אותו אדם. צווי הרחקה הינם למעשה "כביש עוקף" להליך הפלילי הרגיל. שימוש כזה נעשה לאחרונה כנגד הפעיל החברתי והפוליטי עדנאן עיית תושב אל-בוסתאן בסילוואן, אשר הורחק משטחי העיר ירושלים ביום 12.1.2011 ועד עתה לא נתאפשרה חזרתו לביתו ולמשפחתו.

בנוסף להרחקת הפעילים, **אנו עדים בשנים האחרונות גם למקרים של זימון פעילים מירושלים המזרחית לחקירות "אזהרה"**, במסגרתן מאיימת המשטרה על הפעילים באיומים שונים. נראה, כי חקירות אלו נועדו להניא את אותם פעילים מהשתתפות במחאה או בפעילות חברתית, קהילתית או פוליטית, כמו גם לדלות מהם מידע על פעילות פוליטית של אחרים. נזכיר, כי במדינה דמוקרטית כל אדם זכאי להשתתף בפעילות פוליטית, חברתית וקהילתית כראות עיניו. הוא אינו חייב הסבר למאן דהוא ביחס לעמדותיו הפוליטיות או לאמונותיו, ולא ניתן "לקרוא אותו לסדר" או לנקוט בצעדים כלשהם על מנת ליצור אצלו את התחושה, כי פעילותו עלולה לעמוד לו לרועץ. מובן שכאשר אדם עובר על החוק ראוי לזמנו לחקירה

פלילית ולשקול נקיטת צעדים נגדו; אולם הניסיון לעשות שימוש בסמכויות חקירה כדי להרתיע פעילים תושבי ירושלים המזרחית שלא עברו על החוק, הוא פסול מכל וכל. דוגמא בולטת למדיניות זו אירעה לאחרונה ביחס למר ג'ואד סיאם, פעיל חברתי בסילוואן. עוד בחודש ינואר 2010, זומן סיאם לחקירת "אזהרה" במשטרת ירושלים.¹³ למעלה משנה לאחר מכן, במרץ 2011, נחקר מר סיאם פעם נוספת במשטרת ירושלים, ובמהלך חקירתו נאמר לו שאם לא יפסיק את פועלו הוא יורחק מהעיר. במקביל, כמה ימים לאחר מכן הדליפו גורמי החקירה מידע חסוי על מר סיאם לאמצעי התקשורת. מידע זה, שגורמי החקירה סירבו בתוקף להעביר למר סיאם ולעורכת דינו אך בחרו להעבירו לעיתונאי, יש בו כדי לפגוע בפרטיותו, בשמו הטוב, בחזקת חפותו וכשוד ובזכותו להליך הוגן. האגודה לזכויות האזרח פנתה בנדון למשטרה ולשר לענייני מודיעין והדגישה כי התנהלות כזו של רשויות החוק מהווה פגיעה קשה וחמורה בזכויותיו היסודיות של האדם.¹⁴ הבחירה של גורמי אכיפת החוק להתמודד עם חששותיהם בדרך של איומים ומעל דפי העיתונות היא פסולה מכל וכל, ומעידה על אוזלת ידה של המשטרה, שאינה נוקטת בהליכים חוקיים כפי שמחייב הדין.

נדרש שינוי מדיניות

מול מציאות עגומה זו, על משטרת ירושלים לגלות אחריות ולשנות את מדיניותה בכדי לחולל שינוי רציני, מקיף ומעמיק. עליה לנקוט מספר צעדים, ובראשם לאכוף את החוק בסבירות, הגינות ואחידות, תוך התחשבות בייחודיות האוכלוסייה הפלסטינית וצרכיה; למצוא את הדרכים לגשר על הנתק הקיים בינה לבין התושבים ולנקוט בצעדים ממשיים לחיזוק ביטחונם בה; להפסיק את מעצרי הילדים בניגוד לחוק; להפסיק את חקירות ה"אזהרה" אליהן מוזמנים פעילים בירושלים המזרחית; ולנהוג ברגישות הנדרשת לאור מורכבות המצב. רק מהפך תודעתי ושינוי מהותי של סדרי העדיפויות הנוהגים כיום יסייעו ליצירת מציאות שונה של התושבים הפלסטינים - נטולת מתח ופחד מתמיד מהתעמרות, מאלימות ומנישול. מהפך זה הכרחי למען שמירה על הביטחון האישי והציבורי, קיום שלטון החוק ושמירה על זכויות האדם.

עם מינויו לאחרונה של מפקד המחוז החדש, ניצב ניסו שחם, אנו תקווה שרוח מרעננת וחיובית תכנס לשורות המשטרה, ברוח הבטחתו בטקס מינויו "לתת שירות מכל הלב לכל האוכלוסיות בעיר ולעמוד על זכויותיהן של כולן".¹⁵ עוד הוסיף שחם באותה הזדמנות כי הוא מבטיח לטפל בבעיותיה של ירושלים בשיתוף האוכלוסיות השונות תוך הידברות וקשר הדוק עם כולן. לאור המשבר העמוק באמון בין האוכלוסייה הפלסטינית למשטרה, ראוי וחשוב שהבטחותיו של המפקד ימומשו.

מניסיון האגודה לזכויות האזרח בירושלים המזרחית, ניתן להעיד כי מקום שאנשי חוק הביעו עניין כן ואמיתי לפעול לשינוי המציאות לטובה ועשו זאת תוך הידברות ושיתוף פעולה עם התושבים, ניכר שינוי בשטח. לעומת זאת, מקום שנקטה המשטרה בגישה של ניכור, הדרה וחוסר הבנה, לא ניתן היה לגשר על הפערים הגדלים בין הצדדים. מחובתנו של מפקד המחוז החדש לחדש את האמון והקשר בין התושבים לבין המשטרה, לטובת הכלל.

- ¹ עו"ד נסרין עליאן, מחמוד קראעין, עו"ד קרן צפריר, מירי גרוס ועו"ד טלי ניר - האגודה לזכויות האזרח <http://www.acri.org.il/he/?p=2564> (2010) 10-5 **מרחב לא מוגן**
- ² פניית האגודה לזכויות האזרח למפקד מחוז ירושלים מיום 19.5.2011.
- ³ פניית האגודה לזכויות האזרח לניצב אהרון פרנקו מפקד מחוז משטרת ירושלים מיום 10.11.2010.
- ⁴ ניר חסון "לראשונה: שוטרים רעולי פנים לקחו חלק בפיזור הפגנת השמאל בשייח ג'ראח" **הארץ** online 7.3.2011 <http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1218948.html>; סרטון ווידאו המתעד את השתתפותם של שוטרים רעולי פנים במשמרת המחאה בשכונת שייח ג'ראח ביום 4.3.2011: "sj"; www.youtube.com/user/assafsh#p/a/u/0/VNTGhA16yF4 6.3.2011 youtube "0403111"; "הוצאו צווי פינני לדיירי שמונה בניינים בסילוואן" **מרכז מידע ואדי חילוה** – סילוואן 25.10.2010 silwanic.net/?p=7805
- ⁵ עדות הקטין ת.ר. נגבתה על ידי מחמוד קראעין מהאגודה לזכויות האזרח ביום 24.1.2011; בצלם "חשד: שוטרים עצרו באלימות קטינים מסילוואן, אוקטובר 2010" www.btselem.org/hebrew/Jerusalem/20101213_Silwan_Minors_arrested_and_abused_by_Police_Oct_2010.asp
- ⁶ ראו ה"ש 2 לעיל.
- ⁷ אלי אושרוב "מפקד ימ"ר י-ם: בשנה האחרונה סיכלנו שישה פיגועים פליליים גדולים" **מעריב nrg** 5.4.2011 <http://www.nrg.co.il/Scripts/artPrint/artPrintNew.php?channel=54&channelName=local&ts=14042008120049>
- ⁸ סעיף 10 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971.
- ⁹ עו"ד נסרין עליאן - האגודה לזכויות האזרח **הפרות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 בטיפול המשטרה בקטינים בירושלים המזרחית** (מרץ 2011). <http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2011/05/violations-youth-law.pdf>
- ¹⁰ "יותר מ-150 מקרים של מעצר ועיכוב בסילוואן בתקופה האחרונה" **מרכז מידע וואדי חילוה** – סילוואן אפריל 2011 <http://silwanic.net/?p=14947>
- ¹¹ לרשימה מפורטת של 122 המורחקים מהר הבית ומהעיר העתיקה בירושלים ראו מרכז אל-קודס לזכויות חברתיות וכלכליות http://www.jcser.org/ara/index.php?option=com_content&view=article&id=719:-122-8.5.11.&catid=18:2009-05-29-08-41-31
- ¹² פניית האגודה לזכויות האזרח ליועץ המשפטי למשטרה בעניין שימוש פסול באמצעי חקירה מיום 22.2.2010 <http://www.acri.org.il/he/?p=2458>
- ¹³ פניית האגודה לזכויות האזרח למפקד מחוז משטרת ירושלים מחודש מרץ 2011 <http://www.acri.org.il/he/?p=5575>
- ¹⁴ ראו ה"ש 9 לעיל.
- ¹⁵